

**Program wychowawczo – profilaktyczny
Morskiej Szkoły Podstawowej
im. Aleksandra Doby w Gdańsku
2025 – 2026**

SPIS TREŚCI

Wstęp	str. 3
Podstawa prawna	str. 4
Misja szkoły	str. 6
Wizja szkoły	str. 7
Sylwetka absolwenta	str. 7
Ceremoniał i tradycje szkolne	str. 8
Wartości wychowawcze	str. 8
Wartości wychowawcze wynikające z edukacji uczniów z SPE	str. 10
Wartości wychowawcze wynikające z edukacji uczniów z doświadczeniem migracyjnym	str. 11
Cele ogólne	str. 12
Cele szczegółowe	str. 15
Diagnoza potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym	str. 16
Zadania i obowiązki podmiotów realizujących program.	str. 19
Ewaluacja	str. 21
Harmonogram działań wychowawczo-profilaktycznych	str. 22

WSTĘP

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny realizowany w Morskiej Szkole Podstawowej im. Aleksandra Doby w Gdańsku opiera się na hierarchii wartości przyjętej wspólnie przez radę pedagogiczną, radę rodziców oraz samorząd uczniowski.

Treści Programu są spójne ze Statutem Szkoły, szkolnym zestawem programów nauczania oraz z wymaganiami określonymi w podstawie programowej. Główny nacisk położono na kształtowanie charakteru i pożądaných postaw uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnych możliwości, uniwersalnych wartości oraz równowagi pomiędzy różnymi aspektami życia.

Podstawą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej, oparta na założeniu, że wychowanie to wspólna odpowiedzialność rodziny i szkoły. Placówka w swojej pracy uwzględnia zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa.

Rola szkoły, poza realizacją funkcji dydaktycznej, polega na trosce o wszechstronny rozwój uczniów oraz wspieraniu wychowawczej roli rodziny.

Zadania wychowawcze szkoły są podporządkowane wspieraniu wszechstronnego rozwoju uczniów, prowadzącego do osiągnięcia przez nich dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania profilaktyczne ukierunkowane na zapobieganie problemom dzieci i młodzieży.

W Morskiej Szkole Podstawowej im. Aleksandra Doby szczególną wagę przykładamy do tego, aby uczniowie:

- prowadzili zdrowy styl życia,
- budowali satysfakcjonujące relacje,
- potrafili współpracować z innymi,
- brali odpowiedzialność za swoje postępowanie,
- dbali o bezpieczeństwo własne i innych,
- byli wrażliwi na problemy drugiego człowieka,
- troszczyli się o środowisko naturalne,
- kierowali się przyjętymi w szkole wartościami,
- oraz kształtowali postawy prospołeczne i patriotyczne.

Profilaktyka to proces polegający na wspieraniu człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu. Obejmuje ograniczanie oraz eliminowanie czynników ryzyka, które mogą zaburzać funkcjonowanie, a także wzmacnianie czynników ochronnych sprzyjających harmonijnemu rozwojowi i prowadzeniu zdrowego stylu życia.

W Morskiej Szkole Podstawowej im. Aleksandra Doby realizujemy następujące formy profilaktyki:

- Profilaktyka uniwersalna. Obejmuje działania kierowane do wszystkich uczniów, niezależnie od tego, czy wykazują symptomy zaburzeń. Ich celem jest wyposażenie dzieci i młodzieży w umiejętności skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom oraz dbania o zdrowie i bezpieczeństwo.
- Profilaktyka selektywna. Skierowana do uczniów, u których zauważalne są pierwsze symptomy trudności w funkcjonowaniu. Działania te mają na celu zahamowanie rozwoju dysfunkcji oraz przywrócenie prawidłowego przebiegu procesu rozwojowego.

Podstawowym celem realizacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest:

- wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży,

- zapobieganie zachowaniom problemowym i ryzykownym,
- kultywowanie tradycji oraz ceremoniału szkolnego.

Podstawowe zasady realizacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego:

- powszechna znajomość założeń Programu wśród uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły,
- aktywne zaangażowanie i współpraca wszystkich członków społeczności szkolnej w realizacji zadań Programu,
- respektowanie praw wszystkich członków społeczności szkolnej oraz kompetencji organów szkoły (dyrektora, rady rodziców, samorządu uczniowskiego),
- współpraca ze środowiskiem zewnętrznym (np. organizacje i stowarzyszenia wspierające działania wychowawcze i profilaktyczne),
- odpowiedzialność za efekty realizacji Programu,
- uwzględnianie potrzeb i specyfiki szkoły w realizowanych działaniach.

PODSTAWA PRAWNA

Realizacja Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego opiera się na obowiązujących przepisach prawa, w tym:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 172).
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 700).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2020r. poz. 1449).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020r. poz. 1604).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1280 oraz z 2022 r. poz. 1594).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1367).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020r. poz. 1309).
- Statut Morskiej Szkoły Podstawowej im. Aleksandra Doby w Gdańsku.
- Standardy Ochrony Małoletnich przed Krzywdzeniem.
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2024/2025:
 - Kształtowanie myślenia analitycznego poprzez interdyscyplinarne podejście do nauczania przedmiotów przyrodniczych i ścisłych oraz poprzez rozwijanie umiejętności matematycznych w kształceniu ogólnym.
 - Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej - kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych.
 - Promocja zdrowego trybu życia w szkole - kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych. Wspieranie aktywności fizycznej uczniów.
 - Profilaktyka przemocy rówieśniczej. Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, wsparcie w kryzysach psychicznych.
 - Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci. Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli nowoczesnych technologii, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji oraz korzystanie z zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
 - Promocja kształcenia zawodowego w szkołach podstawowych oraz w środowisku pracodawców. Wzmocnienie roli doradztwa zawodowego.
 - Rozwijanie zainteresowania kulturą i językiem polskim wśród Polonii. Nauczanie języka polskiego w środowiskach polonijnych.
 - Wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia poprzez promowanie oceniania kształtującego i metod aktywizujących w dydaktyce.

Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb rozwojowych uczniów oraz analizy problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły,
- ewaluacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego za rok 2024/2025,
- wniosków i analiz, w tym:
 - wyników pracy zespołów zadaniowych i przedmiotowych,
 - bieżących obserwacji,
 - rozmów przeprowadzonych z uczniami, rodzicami i nauczycielami,
 - dotychczasowego doświadczenia szkoły,
 - przewidywanych zmian w szkole, środowisku i kraju, które mogą mieć wpływ na proces wychowania.

Realizacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego odbywa się z udziałem całej społeczności szkolnej, w szczególności:

- wychowawców,
- nauczycieli,

- specjalistów (psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych, terapeutów, terapeutów pedagogicznych, terapeutów integracji sensorycznej, logopedów, doradcy zawodowego),
- dyrekcji,
- pielęgniarki szkolnej,
- uczniów i ich rodziców.

MISJA SZKOŁY

Misją szkoły jest kształcenie i wychowanie uczniów w duchu wartości, miłości i poszanowania dla ojczyzny oraz dziedzictwa kulturowego, z jednoczesnym otwarciem na wartości innych kultur. Szkoła wspiera wszechstronny rozwój uczniów — intelektualny, psychiczny i społeczny — zapewniając im także pomoc psychologiczną i pedagogiczną.

Ważnym celem jest budowanie postaw opartych na wzajemnym szacunku i uczciwości, kształtowanie patriotyzmu, pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie tożsamości ucznia poprzez tworzenie i kultywowanie tradycji szkolnej.

Szkoła podejmuje działania na rzecz zapobiegania zachowaniom ryzykownym, rozwija postawę odpowiedzialności za siebie i innych oraz dba o bezpieczeństwo społeczności szkolnej. Realizowana jest profilaktyka oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna skierowana do uczniów, ich rodzin i nauczycieli.

Szczególny priorytet mają działania na rzecz włączania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz uczniów z doświadczeniem migracyjnym w życie i działalność szkoły.

W naszej szkole najważniejsze są:

- szacunek do drugiego człowieka,
- odpowiedzialność za siebie i innych,
- tworzenie wspólnoty uczniów, nauczycieli i rodziców opartej na współpracy i zaufaniu.

Nasze podejście do ucznia i jego rozwoju:

1. Z każdym dzieckiem rodzi się marzenie. Wraz z nim pojawia się wiara w realizację planów, potrzeba bezpieczeństwa i nadzieja na przyszłość.
2. Pomagamy Rodzicom budować odwagę swoich dzieci, aby mogły żyć pełnią życia, robiąc to, co kochają.
3. Wspólnie z uczniami tworzymy cele, towarzyszymy im w pierwszych sukcesach, cieszymy się osiągnięciami i dajemy poczucie bezpieczeństwa w drodze do marzeń.
4. Wierzymy, że:
 - jeśli robisz to, co kochasz — możesz zdobyć świat,
 - jeśli odkrywasz swoją pasję — możesz dzielić się nią z innymi,
 - jeśli szukasz nieszablonowych rozwiązań — tworzysz świat pełen wartości,
 - jeśli rozwijasz wyobraźnię — pracujesz na bezpieczną przyszłość,
 - jeśli odkrywasz w sobie siłę — wypływasz na szerokie wody,
 - jeśli dajesz z siebie wszystko — spełniasz marzenia,
 - jeśli wierzysz w sukces — osiągniesz go,
 - jeśli wznosisz się na wyżyny swoich możliwości — poszerzasz horyzonty,
 - jeśli rozwijasz talenty — wyróżniasz się,

- jeśli znajdujesz motywację do działania — inspirujesz innych,
- jeśli dążysz do doskonałości — zdobywasz zaufanie,
- jeśli nadajesz kształt własnemu życiu — odkrywasz jego smak.

WIZJA SZKOŁY

Morska Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Doby to bezpieczna i przyjazna placówka, w której wszyscy członkowie społeczności szkolnej traktują się z szacunkiem, empatią i tolerancją.

Naszym celem jest, aby szkoła była postrzegana w środowisku lokalnym jako nowoczesna i otwarta instytucja, która:

- wyrównuje szanse edukacyjne poprzez indywidualizację procesu nauczania i wychowania,
- zapewnia wszechstronny rozwój uczniom pełnosprawnym, z niepełnosprawnościami oraz z doświadczeniem migracyjnym,
- stosuje skuteczne i zróżnicowane metody dydaktyczne, w tym metody aktywizujące, projekty i eksperymenty,
- tworzy warunki do rozwijania zainteresowań, zdolności, umiejętności i pasji uczniów,
- kształtuje pozytywne postawy społeczne oraz przygotowuje uczniów do pełnienia różnych ról w społeczeństwie,
- buduje życzliwy i wspierający klimat sprzyjający nauce i współpracy,
- zapewnia uczniom poczucie bezpieczeństwa — zarówno fizycznego, jak i psychicznego,
- rozwija postawę szacunku dla dziedzictwa narodowego oraz poczucie przynależności do społeczności europejskiej,
- promuje edukację prozdrowotną, ekologiczną, informatyczną i językową,
- utrzymuje ścisłą i aktywną współpracę z rodzicami oraz środowiskiem lokalnym,
- wspiera rozwój zawodowy nauczycieli poprzez systematyczne doskonalenie ich kompetencji.

SYLWETKA ABSOLWENTA

Dążeniem Morskiej Szkoły Podstawowej im. Aleksandra Doby w Gdańsku jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym oraz podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój.

Absolwent naszej szkoły to świadomy, odpowiedzialny i wrażliwy obywatel XXI wieku, gotowy do życia we współczesnym świecie. Rozwija się w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, aksjologicznej i społecznej. Zna swoją wartość, jest otwarty na innych i potrafi dostrzegać oraz rozumieć współczesne wyzwania cywilizacyjne.

Uczeń kończący Morską Szkołę Podstawową im. Aleksandra Doby:

- kieruje się w codziennym życiu zasadami etyki i moralności,
- zna i stosuje zasady dobrych obyczajów oraz kultury osobistej,
- szanuje siebie i innych, ponosi odpowiedzialność za własne decyzje i działania,
- troszczy się o środowisko naturalne i aktywnie promuje postawy proekologiczne,
- zna historię i kulturę własnego narodu i regionu oraz tradycje szkoły,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa, higieny oraz ochrony zdrowia,
- rozumie zasady współżycia społecznego i stosuje je w praktyce,
- jest otwarty, tolerancyjny i wrażliwy na potrzeby drugiego człowieka,
- cechuje się empatią i bezinteresownością w niesieniu pomocy (ludziom i zwierzętom),
- jest ambitny, kreatywny, odważny i samodzielny,

- potrafi korzystać z różnych źródeł wiedzy oraz efektywnie posługuje się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi,
- posiada wiedzę o współczesnych zagrożeniach społecznych i cywilizacyjnych,
- podejmuje odpowiedzialne decyzje w trosce o bezpieczeństwo własne i innych,
- zna podstawowe zasady ochrony zdrowia psychicznego oraz sposoby radzenia sobie z izolacją i stresem,
- rozumie związek między kryzysem zdrowia psychicznego a ryzykownymi zachowaniami (np. stosowanie substancji psychoaktywnych, przemoc, uzależnienia behawioralne),
- potrafi współdziałać w grupie i budować relacje rówieśnicze,
- jest odporny na niepowodzenia i wytrwały w dążeniu do celu,
- jest gotów do niesienia pomocy i szanuje różnorodność,
- prezentuje postawy zgodne z wartościami szkoły oraz celami wychowawczo-profilaktycznymi.

CEREMONIAŁ I TRADYCJE SZKOLNE

Morska Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Doby w Gdańsku posiada swojego patrona, logo oraz sztandar. Uczniowie są wychowywani w duchu poszanowania dla symboli narodowych, historii, tradycji narodowych i lokalnych. Szkoła kształtuje postawy obywatelskie, patriotyczne i społeczne poprzez udział w uroczystościach szkolnych oraz codzienną praktykę wartości, takich jak szacunek, wspólnota i odpowiedzialność.

Do najważniejszych uroczystości i wydarzeń wpisanych w kalendarz szkoły należą:

- Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego,
- Ślubowanie i pasowanie na ucznia klasy pierwszej,
- Dzień Patrona Szkoły,
- Rocznica nadania imienia szkole,
- Dzień Edukacji Narodowej,
- Narodowe Święto Niepodległości,
- Kiermasz świąteczny,
- Spotkania wigilijne,
- Zabawa karnawałowa,
- Międzynarodowy Dzień Kropki,
- Dzień Otwarty Szkoły,
- Święto Konstytucji 3 Maja,
- Międzynarodowy Dzień Migrantów,
- Dzień Bezpiecznego Internetu,
- Światowy Dzień Świadomości Autyzmu,
- Festyn szkolny z okazji Dnia Dziecka / Dnia Rodziny,
- Uroczyste zakończenie roku szkolnego.

WARTOŚCI WYCHOWAWCZE

Jednym z kluczowych celów wychowawczych Morskiej Szkoły Podstawowej im. Aleksandra Doby w Gdańsku jest wprowadzenie uczniów w świat wartości. Wychowanie do wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie dziecka oraz stwarzanie mu warunków do bezpośredniego doświadczania i poznawania wartości w codziennym życiu. Proces ten opiera się na obecności pozytywnych wzorców osobowych i dobrych praktyk edukacyjnych.

Przyjęte przez społeczność szkolną wartości umożliwiają tworzenie wspólnej wizji szkoły jako miejsca, które sprzyja wychowaniu, rozwija relacje społeczne i kształtuje poczucie przynależności, odpowiedzialność za dobro wspólne oraz wrażliwość na krzywdę drugiego człowieka.

Wartości uniwersalne przyjęte w szkole:

- niezależność,
- uznanie społeczne,
- pieniądze,
- władza,
- sukcesy,
- pasja tworzenia,
- pomoc innym,
- rozwój osobowości,
- życie rodzinne,
- wiedza.

Wartości wychowawcze promowane wśród uczniów:

1. Poczucie piękna i estetyki.

- Uczeń:
 - dba o wygląd sal lekcyjnych i estetykę przestrzeni szkolnej,
 - zwraca uwagę na ubiór i higienę osobistą,
 - dostosowuje wygląd do okoliczności,
 - uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych.

2. Empatia, współpraca, wrażliwość.

- Uczeń:
 - rozwija swoją tożsamość w atmosferze zrozumienia,
 - buduje relacje interpersonalne oparte na empatii.

3. Samodzielność i praca nad sobą.

- Uczeń:
 - dokonuje samooceny swojej pracy i zachowania,
 - współtworzy kontrakty klasowe i przestrzega ich,
 - zna i stosuje zasady dobrego wychowania,
 - potrafi planować i organizować czas wolny,
 - bierze odpowiedzialność za swoje działania.

4. Rzetelność w pracy

- Uczeń:
 - sumiennie wypełnia obowiązki szkolne zgodnie z ustalonymi zasadami.

5. Czystość języka i kultura słowa

- Uczeń:
 - dba o poprawność języka polskiego,
 - używa zwrotów grzecznościowych,
 - korzysta z biblioteki szkolnej,
 - szanuje książki i inne źródła wiedzy.

6. Wrażliwość na krzywdę innych.

- Uczeń:

- uczestniczy w akcjach charytatywnych,
 - reaguje na krzywdę innych,
 - pomaga słabszym,
 - szanuje godność i prawa drugiego człowieka.
7. Patriotyzm i poczucie wspólnoty lokalnej
- Uczeń:
 - bierze udział w szkolnych uroczystościach patriotycznych,
 - zna i szanuje historię, tradycje oraz symbole narodowe.
8. Dbłość o środowisko naturalne.
- Uczeń:
 - angażuje się w działania proekologiczne („Sprzątanie świata”, „Święto Ziemi”),
 - rozumie zmiany zachodzące w środowisku,
 - poprawnie segreguje odpady,
 - wykazuje wrażliwość na problemy ekologiczne.
9. Przyjaźń, koleżeństwo i solidarność.
- Uczeń:
 - czuje się częścią grupy,
 - przestrzega zasad współżycia społecznego,
 - ceni przyjaźń, lojalność i solidarność.
10. Sprawiedliwość, prawda i uczciwość.
- Uczeń:
 - potrafi odróżnić dobro od zła,
 - kieruje się uczciwością w relacjach społecznych,
 - świadomie przestrzega przyjętych norm moralnych.

WARTOŚCI WYCHOWAWCZE WYNIKAJĄCE Z EDUKACJI UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

W Morskiej Szkole Podstawowej im. Aleksandra Doby w Gdańsku funkcjonują oddziały integracyjne, do których przyjmowane są dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Tworzenie tych oddziałów opiera się na przekonaniu, że każde dziecko ma fundamentalne prawo do nauki oraz szansę na osiągnięcie i utrzymanie odpowiedniego poziomu edukacyjnego i rozwojowego.

Podstawową zasadą organizacji edukacji integracyjnej jest przekonanie, że – w miarę możliwości – wszystkie dzieci powinny uczyć się razem, niezależnie od trudności, z jakimi się mierzą, oraz różnic, które je charakteryzują.

Szkoła uznaje i odpowiada na zróżnicowane potrzeby uczniów, uwzględniając różne style uczenia się oraz dostosowując metody i formy pracy do indywidualnych możliwości każdego dziecka. Edukacja w oddziałach integracyjnych ma na celu nie tylko kształcenie, ale i wychowanie w duchu wzajemnego szacunku, akceptacji i współpracy.

Wartości wychowawcze realizowane w ramach edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi obejmują:

- indywidualne podejście do uczniów zdolnych oraz tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- wsparcie rozwoju własnej aktywności i samodzielności dziecka;
- maksymalne wspieranie rozwoju ucznia we wszystkich obszarach: poznawczym, emocjonalnym, społecznym i moralnym;

- włączanie dzieci z SPE w życie społeczne szkoły oraz aktywny udział w procesie nauczania i wychowania;
- naturalne rozwijanie postaw takich jak: tolerancja, otwartość, odpowiedzialność, wyrozumiałość, serdeczność i gotowość do wzajemnej pomocy.

Edukacja integracyjna w naszej szkole nie tylko wspiera rozwój uczniów ze specjalnymi potrzebami, lecz także kształtuje w całej społeczności szkolnej postawy wrażliwości, akceptacji i szacunku dla różnorodności.

WARTOŚCI WYCHOWAWCZE WYNIKAJĄCE Z EDUKACJI UCZNIÓW Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACYJNYM

W Morskiej Szkole Podstawowej im. Aleksandra Doby podejście do edukacji uczniów z doświadczeniem migracyjnym, zwłaszcza z Ukrainy, opiera się na integracji, wzajemnym szacunku oraz kształtowaniu postaw społecznych, a nie na przymusowej asymilacji. W działaniach szkoły można wyróżnić kilka kluczowych wartości wychowawczych:

1. Tolerancja i otwartość kulturowa.

- Szkoła promuje postawy otwartości i akceptacji wobec inności kulturowej, co uczy dzieci:
 - szacunku dla odmiennych tradycji i wartości,
 - otwartości na dialog międzykulturowy,
 - empatii wobec osób z trudnymi doświadczeniami.

2. Współpraca i integracja.

- Dążenie do włączenia uczniów z doświadczeniem migracyjnym do społeczności klasowej i szkolnej uczy:
 - pracy zespołowej,
 - budowania więzi społecznych,
 - wspólnego rozwiązywania problemów.

3. Bezpieczeństwo emocjonalne i fizyczne.

- Szkoła dba o komfort psychiczny i bezpieczeństwo uczniów poprzez:
 - przeciwdziałanie przemocy,
 - zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego,
 - budowanie atmosfery zaufania.

4. Równość i sprawiedliwość.

- Zapewnienie równych szans edukacyjnych, m.in. przez:
 - dodatkowe lekcje języka polskiego,
 - indywidualne wsparcie edukacyjne i emocjonalne.

5. Rozwój osobisty i społeczny.

- Wspieranie uczniów w rozwoju emocjonalnym, społecznym i fizycznym przyczynia się do:
 - budowania poczucia własnej wartości,
 - lepszego rozumienia siebie i innych,
 - kształtowania dojrzałych postaw społecznych.

6. Wzmacnianie norm i wartości społecznych.

- Szkoła kładzie nacisk na:
 - respektowanie zasad współżycia społecznego,
 - kształtowanie pozytywnych zachowań i postaw.

Podsumowanie

W działaniach edukacyjnych i wychowawczych wobec uczniów z doświadczeniem migracyjnym Morska Szkoła Podstawowa realizuje szereg wartości wychowawczych, takich jak tolerancja, empatia, solidarność, sprawiedliwość, integracja i bezpieczeństwo. W efekcie szkoła nie tylko wspiera dzieci migrantów, ale także kształtuje w całej społeczności szkolnej postawy otwartości, wzajemnego szacunku i współodpowiedzialności za innych.

CELE OGÓLNE DZIAŁALNOŚCI WYCHOWAWCZEJ SZKOŁY

I. Rozwój ucznia ukierunkowany na osiągnięcie dojrzałości w czterech kluczowych sferach

1. Sfera fizyczna:
 - Kształtowanie zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych.
 - Rozwijanie świadomości wpływu aktywności fizycznej i diety na zdrowie.
2. Sfera psychiczna:
 - Budowanie równowagi psychicznej, poczucia sensu i odporności emocjonalnej.
 - Wspieranie potencjału uczniów i ich umiejętności radzenia sobie w kryzysie.
 - Rozwijanie kompetencji społecznych i wrażliwości na potrzeby innych.
3. Sfera społeczna:
 - Kształtowanie postawy otwartości i odpowiedzialności społecznej.
 - Umacnianie umiejętności pełnienia ról społecznych i działania na rzecz wspólnoty.
 - Uczenie reagowania w sytuacjach kryzysowych w sposób etyczny i dojrzały.
4. Sfera aksjologiczna (wartości):
 - Tworzenie trwałego systemu wartości, z akcentem na zdrowie, odpowiedzialność i solidarność.
 - Rozwijanie wrażliwości na problemy społeczne, np. wojna, uchodźstwo, pandemia.

II. Kluczowe działania wspierające realizację celów wychowawczych

- Współdziałanie społeczności szkolnej
 - Kształtowanie sylwetki absolwenta opartej na wiedzy, umiejętnościach i wartościach.
- Promowanie zdrowego stylu życia
 - Współpraca z rodzicami w zakresie zdrowia, ekologii i profilaktyki.
- Budowanie tożsamości i przynależności
 - Wzmacnianie więzi uczniów ze szkołą, klasą i społecznością lokalną.
 - Tworzenie przyjaznej atmosfery w relacjach: uczeń–uczeń, uczeń–nauczyciel, szkoła–dom.
- Wspieranie kompetencji wychowawczych
 - Rozwój umiejętności nauczycieli, wychowawców i rodziców w zakresie wychowania i współpracy.
- Rozwijanie postaw prospołecznych
 - Wolontariat, działania lokalne, uczestnictwo w kulturze i sztuce.
- Edukacja rówieśnicza
 - Programy wzmacniające zdrowie, relacje społeczne i solidarność uczniowską.
- Reagowanie na sytuacje kryzysowe
 - Traktowanie kryzysów jako okazji do rozwoju osobistego i społecznego.
 - Zapobieganie bezradności i wspieranie dobrostanu psychicznego.

III. Integracja uczniów z doświadczeniem migracyjnym

- Wspieranie uczniów i ich rodzin w adaptacji do warunków szkolnych i lokalnych.

- Promowanie otwartości kulturowej i postaw tolerancji w społeczności szkolnej.

Podsumowanie

Celem działalności wychowawczej szkoły jest kompleksowe wspieranie rozwoju ucznia w wymiarze fizycznym, psychicznym, społecznym i aksjologicznym, w duchu współpracy, solidarności, tolerancji i odpowiedzialności za siebie oraz innych — szczególnie w kontekście współczesnych wyzwań, takich jak wojna, migracja czy kryzysy społeczne.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA SZKOŁY W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I PROFILAKTYKI

Cele i zakres działań edukacyjnych:

- Poszerzanie wiedzy uczniów, rodziców, nauczycieli i wychowawców na temat:
 - Prawidłowego rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży oraz zaburzeń zdrowia psychicznego.
 - Wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych i leków stosowanych niezgodnie z przeznaczeniem.
 - Możliwości i metod postępowania w przypadku wystąpienia takich zagrożeń.
- Rozwijanie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów, w tym:
 - Samokontroli,
 - Radzenia sobie ze stresem,
 - Rozpoznawania i wyrażania emocji,
 - Krytycznego myślenia i podejmowania decyzji w trudnych sytuacjach.
- Doskonalenie kompetencji nauczycieli, wychowawców i rodziców w zakresie:
 - Profilaktyki uzależnień,
 - Rozpoznawania symptomów depresji i problemów psychicznych,
 - Interwencji profilaktycznej w środowisku szkolnym.
- Realizacja dodatkowych zajęć językowych dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym w celu wspierania ich adaptacji.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA SZKOŁY

Zakres działań informacyjnych:

- Dostarczanie rzetelnych, aktualnych informacji dotyczących:
 - Zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
 - Negatywnych skutków przedłużających się kryzysów (np. epidemii) dla zdrowia psychicznego,
 - Oferty pomocy specjalistycznej dostępnej w szkole i poza nią (np. pomoc psychologiczna, terapeutyczna).
- Informowanie nauczycieli, wychowawców i rodziców o skutecznych metodach profilaktyki i działań wychowawczych.
- Informowanie o procedurach i współpracy szkoły z instytucjami zewnętrznymi (np. Policją) w zakresie bezpieczeństwa i przeciwdziałania zagrożeniom.

Podsumowanie

Działalność edukacyjna i informacyjna w szkole ma na celu wczesne rozpoznawanie zagrożeń zdrowia psychicznego i uzależnień, budowanie kompetencji psychospołecznych uczniów oraz wzmacnianie

współpracy między szkołą, rodziną i służbami wsparcia. Dzięki temu szkoła wspiera tworzenie bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska edukacyjnego.

DZIAŁALNOŚĆ PROFILAKTYCZNA W SZKOLE

Główne założenia:

- Działalność profilaktyczna obejmuje zapobieganie i ograniczanie zachowań ryzykownych wśród uczniów poprzez działania skierowane do całej społeczności szkolnej oraz grup szczególnie narażonych.

Kluczowe obszary profilaktyki:

1. Profilaktyka uniwersalna

- Wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i promowaniu zdrowego stylu życia.
- Realizacja programów profilaktycznych z zakresu zdrowia psychicznego dla uczniów, rodziców i nauczycieli.
- Kształtowanie postaw przeciwnych używaniu substancji psychoaktywnych i podejmowaniu innych zachowań ryzykownych.
- Przygotowanie i realizacja zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, które pełnią funkcję alternatywną wobec ryzykownych zachowań, zaspokajając potrzeby samooceny, przynależności i sukcesu.

2. Profilaktyka selektywna

- Wspieranie uczniów szczególnie narażonych na zachowania ryzykowne z uwagi na sytuację rodzinną, środowiskową lub biologiczną.
- Pomoc uczniom, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających lub innych zachowań ryzykownych (nie wymagających jeszcze leczenia).
- Wspieranie uczniów z objawami depresji lub obniżonej kondycji psychicznej.

Doskonalenie i wsparcie kadry oraz rodziców:

- Poszerzanie kompetencji nauczycieli, wychowawców, rodziców i specjalistów w zakresie wczesnego rozpoznawania objawów depresji i zachowań ryzykownych.
- Doskonalenie zawodowe kadry szkolnej w zakresie interwencji profilaktycznej i podejmowania działań w sytuacjach ryzyka.

Podsumowanie

Profilaktyka w szkole to kompleksowy system działań, który łączy wsparcie dla całej społeczności uczniowskiej oraz działania skoncentrowane na grupach podwyższonego ryzyka. Celem jest ograniczenie zachowań ryzykownych i promowanie zdrowego, bezpiecznego rozwoju dzieci i młodzieży.

CELE WYCHOWAWCZE NA ROK SZKOLNY 2025/2026:

- Patriotyzm i obywatelskość. Kształtowanie postaw patriotycznych i odpowiedzialności za region oraz ojczyznę, a także dbałości o własne i cudze bezpieczeństwo.
- Rozwój emocjonalny i społeczny. Wspieranie uczniów w sferze emocjonalnej, społecznej i twórczej; wzmacnianie poczucia przynależności do grupy i umiejętności funkcjonowania w niej.

- Relacje i integracja. Budowanie prawidłowych relacji w zespole klasowym; rozwijanie tolerancji i akceptacji wobec uczniów z doświadczeniem migracyjnym oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; działania integrujące ich ze społecznością szkolną i lokalną.
- Poczucie wartości i radzenie sobie ze stresem. Rozbudzanie wiary we własne możliwości i umiejętności radzenia sobie ze stresem.
- Przeciwdziałanie przemocy i zachowaniom ryzykownym. Zapobieganie przemocy fizycznej, psychicznej i cyfrowej oraz pojawianiu się zachowań ryzykownych.
- Bezpieczeństwo w sieci i tożsamość. Edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu i krytycznej analizy informacji; budowanie tożsamości regionalnej i narodowej.
- Bezpieczeństwo ogólne. Troska o bezpieczeństwo uczniów, rodziców i nauczycieli w szerokim rozumieniu.

ZADANIA PROFILAKTYCZNE NA ROK SZKOLNY 2025/2026:

- Promocja zdrowego trybu życia i wspieranie aktywności fizycznej.
- Profilaktyka przemocy rówieśniczej oraz wsparcie zdrowia psychicznego i w kryzysach emocjonalnych.
- Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci.
- Profilaktyka zdrowia psychicznego oraz wzmacnianie wsparcia w najbliższym otoczeniu ucznia.
- Nauka wyrażania emocji i radzenia sobie ze stresem.
- Edukacja z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (droga do i ze szkoły).
- Rozpoznawanie sytuacji i zachowań ryzykownych, w tym używania substancji psychoaktywnych.
- Zapobieganie wykluczeniu uczniów z doświadczeniem migracyjnym oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Tożsamość narodowa i obywatelska:

- Kształtowanie poczucia przynależności narodowej i obywatelskiej,
- Szacunek dla tradycji, symboli narodowych i dziedzictwa kulturowego,
- Otwartość na wartości kulturowe Europy i świata.

2. Relacje społeczne i współpraca:

- Budowanie więzi i poczucia przynależności do grup (rodzina, szkoła, lokalna społeczność),
- Rozwijanie umiejętności nawiązywania i utrzymywania relacji,
- Tworzenie atmosfery zaufania, życzliwości i partnerskiej współpracy,
- Rozwijanie pracy zespołowej i postawy otwartości na potrzeby innych,
- Pomoc koleżeńska.

3. Zdrowie i dobrostan uczniów:

- Kształtowanie postaw prozdrowotnych i odpowiedzialności za zdrowie własne i innych,
- Rozwój kompetencji osobistych i społecznych sprzyjających adaptacji i dobremu samopoczuciu,
- Wzmacnianie odporności psychicznej i umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- Przeciwdziałanie przemocy (fizycznej, psychicznej, cyfrowej),
- Promowanie bezpiecznego zachowania w sieci i rozwijanie kompetencji cyfrowych.

4. Kompetencje cyfrowe i krytyczne myślenie:

- Rozwijanie krytycznej analizy informacji w internecie,

- Edukacja rodziców na temat kontroli dostępu do niepożądanych treści online,
- Świadome i bezpieczne korzystanie z technologii informacyjnych.

5. Komunikacja i rozwój osobisty:

- Kształtowanie skutecznego komunikowania się, wyrażania własnych opinii,
- Uczenie rozwiązywania problemów i radzenia sobie z niepowodzeniami,
- Motywowanie do rozwoju osobistego, nauki i rozwijania zainteresowań,
- Wspieranie ciekawych inicjatyw uczniów.

6. Wsparcie edukacyjne i adaptacja:

- Przygotowanie do świadomego wyboru dalszej drogi życiowej (szkoła, zawód),
- Diagnozowanie stylów uczenia się i promowanie efektywnych technik nauki,
- Adaptacja i integracja uczniów z doświadczeniem migracyjnym oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- Realizacja dodatkowych zajęć z języka polskiego dla uczniów migracyjnych,
- Rozpoznawanie i reagowanie na indywidualne potrzeby edukacyjne i psychiczne uczniów.

DIAGNOZA POTRZEB I PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Diagnoza została opracowana na podstawie wielu źródeł, co zapewnia jej kompleksowość i trafność:

- Ewaluacja Programu Wychowawczo-Profilaktycznego szkoły na rok 2024/2025
 - analiza skuteczności dotychczasowych działań wychowawczo-profilaktycznych i ich wpływu na społeczność szkolną.
- Diagnoza wychowawczo-profilaktyczna szkoły
 - badania i obserwacje dotyczące postaw, zachowań, potrzeb i problemów uczniów, nauczycieli oraz rodziców.
- Sygnały płynące od członków społeczności szkolnej
 - wnioski z rozmów i konsultacji z nauczycielami, uczniami i rodzicami dotyczące najważniejszych wyzwań wychowawczych.
- Bieżąca obserwacja zachowań uczniów
 - codzienna diagnoza potrzeb oparta na obserwacji interakcji społecznych, relacji rówieśniczych, reakcji emocjonalnych i zachowań na terenie szkoły.
- Analiza dziennika elektronicznego (np. uwag, pochwał, zgłoszeń)
 - ilościowe i jakościowe zestawienia uwag wpisanych przez nauczycieli, identyfikacja najczęstszych problemów wychowawczych.
- Sprawozdania roczne wychowawców klas
 - podsumowanie pracy wychowawczej, analiza problemów wychowawczych, sukcesów i trudności zgłaszanych przez klasy.

CZYNNIKI RYZYKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Zidentyfikowane czynniki ryzyka mające wpływ na funkcjonowanie uczniów w szkole oraz ich rozwój psychospołeczny i emocjonalny:

- Przemoc rówieśnicza: słowna i fizyczna (wyśmiewanie, wyzywanie, ośmieszanie, izolowanie, bicie, popychanie).
- Uzależnienie od nowych technologii (nadmierne korzystanie z internetu, telefonu, komputera, gier).

- Zachowania dyskryminacyjne (ze względu na pochodzenie, wygląd, niepełnosprawność, sytuację materialną, wyniki w nauce, sprawność fizyczną).
- Bierny sposób spędzania czasu wolnego (brak aktywności fizycznej, dominacja ekranów).
- Nieprzestrzeganie zasad zdrowego stylu życia (zła dieta, brak ruchu, brak snu).
- Wzrastająca liczba problemów ze zdrowiem psychicznym (depresja, lęki, wypalenie uczniowskie).
- Trudna sytuacja rodzinna (niedostatek ekonomiczny, konflikty, rozwody, uzależnienia w rodzinie).
- Brak wsparcia lub nieodpowiednie wzorce wychowawcze w domu.
- Niska odporność psychiczna, brak umiejętności radzenia sobie ze stresem i emocjami.
- Niska samoocena i ograniczone umiejętności społeczne.
- Nadmierne obciążenie nauką, presja wyników, zmęczenie, brak równowagi między nauką a odpoczynkiem.

CZYNNIKI CHRONIĄCE UCZNIÓW I SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNĄ

Czynniki wspierające zdrowie psychiczne, rozwój społeczny i bezpieczeństwo uczniów w szkole:

- Silna więź emocjonalna z rodzicami lub opiekunami.
- Obecność bliskich relacji rówieśniczych (przyjaciele, przynależność do grupy).
- Dobre relacje i zaufanie do nauczycieli oraz innych pracowników szkoły.
- Pozytywny klimat szkoły – bezpieczeństwo, akceptacja, brak dyskryminacji.
- Stałe wsparcie pedagoga i psychologa szkolnego.
- Znajomość własnych emocji i umiejętność radzenia sobie ze stresem.
- Wysoka samoocena i pewność siebie.
- Posiadanie zainteresowań, pasji, hobby (działania rozwijające).
- Wrażliwość społeczna i gotowość niesienia pomocy innym.
- Świadomość konsekwencji zachowań ryzykownych.
- Wiedza i praktyka związana ze zdrowym stylem życia.
- Znajomość i wdrażanie przez szkołę Standardów Ochrony Małoletnich przed Krzywdzeniem.

WNIOSKI Z EWALUACJI PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO SZKOŁY 2024/2025

Analiza odpowiedzi udzielonych przez uczniów i rodziców wykazała, że:

- Połowa uczniów (56%) czuje się w szkole bezpiecznie.
- Większość uczniów (69%) ocenia swoje relacje z rówieśnikami jako dobre lub bardzo dobre.
- Większość uczniów (60%) ocenia swoje relacje z nauczycielami jako dobre lub bardzo dobre.
- Większość uczniów (72%) wskazuje, że doświadczyło przemocy psychicznej ze strony rówieśników.
- Prawie połowa (45%) uczniów doświadczyła cyberprzemocy ze strony rówieśników.
- Uczniowie najczęściej spotykają się w szkole z następującymi zachowaniami problemowymi:
 - agresja słowna
 - zachowania dyskryminacyjne (np. ze względu na płeć, wygląd, pochodzenie)
 - lekceważąca postawa wobec innych uczniów
 - palenie papierosów i e-papierosów
 - lekceważąca postawa wobec nauczycieli

- lekceważenie obowiązków szkolnych (np. brak pracy, nieprzygotowanie, nieodrabianie zadań domowych)
- Uczniowie uważają, że najczęstszymi przyczynami zachowań problemowych wśród dzieci i młodzieży są:
 - potrzeba zwrócenia na siebie uwagi
 - brak wsparcia lub nieodpowiednie wzorce wychowawcze w domu
 - problemy rodzinne (np. konflikty, rozwód, uzależnienia)
 - trudności emocjonalne uczniów (np. lęk, frustracja)
 - niska samoocena i brak umiejętności społecznych

WNIOSKI Z BADANIA SAMOPOCZUCIA UCZNIÓW W MORSKIEJ SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. ALEKSANDRA DOBY W GDAŃSKU

- Badanie wykazało wyraźne różnice między doświadczeniami dziewcząt i chłopców w zakresie zdrowia psychicznego i emocjonalnego. Dziewczęta przejawiają wyższy poziom wrażliwości, lęku i przeciążenia, ale są bardziej otwarte na pomoc. Chłopcy natomiast częściej doświadczają agresji, lecz rzadziej o tym mówią i szukają wsparcia. Wspólnym mianownikiem dla obu grup jest silna potrzeba wzmocnienia systemu opieki psychologicznej w szkołach, edukacji emocjonalnej oraz pracy nad poprawą atmosfery szkolnej.
- Dziewczynki nieco częściej odczuwają przeciążenie, sygnalizują problemy emocjonalne i potrzebę wsparcia psychologicznego – co wskazuje na większą wrażliwość i potrzebę uważniejszego podejścia do ich potrzeb.
- U dziewczynek często obserwuje się nieco wyższy poziom przeciążenia oraz obniżone samopoczucie, co może wynikać z funkcjonowania w sprzecznych przekazach społecznych. Z jednej strony nadal obecne są oczekiwania wynikające ze stereotypów, zgodnie z którymi „dziewczynki powinny być miłe, grzeczne, odpowiedzialne za relacje, a jednocześnie słabsze w przedmiotach ścisłych”. Z drugiej strony promowany jest komunikat: „możesz być kim chcesz”, który zachęca do samodzielności i asertywności. Ten rozdzwiek pomiędzy tradycyjnymi oczekiwaniami a nowoczesnymi wartościami może powodować u dziewczynek wewnętrzny konflikt, prowadzący do utraty pewności siebie, zaniżonej samooceny oraz zwiększonego poziomu stresu. W pracy wychowawczej i dydaktycznej warto więc zwracać szczególną uwagę na te uwarunkowania i tworzyć przestrzeń, w której dziewczynki będą mogły bezpiecznie rozwijać swoje możliwości – bez presji, oceniania i stereotypowych ograniczeń.
- W codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej należy różnicować metody i formy pracy z uczniami, z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z płci. W przypadku dziewczynek warto mieć na uwadze tendencję do wyższego poziomu lęku i wrażliwości oraz niższej samooceny, które mogą wpływać na ich aktywność podczas lekcji, szczególnie w sytuacjach wymagających wypowiedzi ustnej, prezentowania swojej pracy czy wyrażania własnych poglądów. Dziewczynki należy aktywnie zachęcać do udziału w zajęciach, wzmacniać ich pewność siebie oraz pozytywnie wspierać próby zaangażowania. Jednocześnie nie należy oceniać negatywnie ich wycofania – może ono wynikać z uwarunkowań emocjonalnych, a nie z braku wiedzy czy chęci.
- Potrzebna jest indywidualizacja podejścia pedagogicznego, uwzględniająca płeć i wrażliwość emocjonalną uczniów.
- Wysoki poziom przeciążenia szkolnego oraz stresu wynikającego z trudności edukacyjnych są powszechne i mogą prowadzić do wystąpienia poważnych trudności emocjonalnych.

- Troska o dobrostan uczniów powinna być równie istotna, jak realizacja podstawy programowej – tylko w stanie równowagi i bezpieczeństwa emocjonalnego uczniowie mają szansę na efektywną naukę i harmonijny rozwój.
- Brak równowagi pomiędzy czasem na naukę, regenerację i rozwój osobisty może prowadzić do przewlekłego zmęczenia, spadku motywacji, a w dłuższej perspektywie – także do wypalenia szkolnego.
- Przemoc rówieśnicza dotyka uczniów niezależnie od płci, a jej różne formy – od agresji werbalnej, po przemoc fizyczną i cyberprzemoc – wymagają zintegrowanych działań profilaktycznych.
- Relacje rówieśnicze określane są jako pozytywne, choć wymagają wsparcia i moderacji, gdyż istnieje grupa uczniów, która doświadcza wykluczenia oraz przemocy słownej i fizycznej.
- Mimo dostępności wsparcia część uczniów nie korzysta z pomocy psychologiczno-pedagogicznej – często z powodu braku zaufania, świadomości lub obawy przed stygmatyzacją.
- Uczniowie potrzebują większego kontaktu z dorosłymi, którym ufają. Relacje z nauczycielami przeważnie określane są jako pozytywne, jednak często zbyt formalne lub ograniczone, co utrudnia otwartość i zgłaszanie problemów.
- Należy wprowadzić do praktyki wychowawczej i szkolnej koncepcję „One Good Adult – Jeden Dobry Dorosły”, która zakłada, że każde dziecko lub nastolatek powinien mieć w swoim otoczeniu przynajmniej jedną dorosłą osobę, która jest dla niego dostępna emocjonalnie, wspierająca i godna zaufania; potrafi wysłuchać bez oceniania, okazać zrozumienie i empatię, towarzyszyć w szukaniu rozwiązań, zapewnić poczucie bezpieczeństwa oraz po prostu być obecnym – autentycznie i uważnie. Każdy pracownik szkoły – nauczyciel, pedagog, psycholog, wychowawca, a także pracownik administracyjny czy obsługi – może stać się dla ucznia takim „Jednym Dobrym Dorosłym”, ponieważ to codzienne, drobne gesty wsparcia, uwagi i życzliwości mają realny wpływ na dobrostan psychiczny uczniów i mogą być czynnikiem chroniącym w sytuacjach kryzysowych.

STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ WYCHOWAWCZYCH - ZADANIA I OBOWIĄZKI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM

Dyrektor szkoły:

- Nadzoruje realizację Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.
- Zapewnia warunki do skutecznego wychowania, opieki i profilaktyki.
- Inspiruje działania innowacyjne w pracy dydaktyczno-wychowawczej.
- Wspiera aktywność organizacji i wolontariuszy w szkole.
- Współpracuje z zespołem wychowawców, specjalistami i Samorządem Uczniowskim.
- Dbą o przestrzeganie prawa wewnątrzszkolnego i praw ucznia.
- Inicjuje działania wspierające kondycję psychiczną uczniów.
- Dostosowuje ofertę zajęć pozalekcyjnych do potrzeb uczniów.
- Dbą o racjonalne obciążenie kadry zadaniami administracyjnymi.
- Czuwa nad skutecznością godzin wychowawczych i współpracą z poradniami.
- Koordynuje pracę specjalistów (psycholog, pedagog, pedagog specjalny).

Rada Pedagogiczna:

- Diagnostuje potrzeby wychowawcze i profilaktyczne uczniów.
- Dostosowuje wymagania edukacyjne do kondycji psychicznej uczniów.

- Opracowuje i uchwała Program Wychowawczo-Profilaktyczny wspólnie z Radą Rodziców.
- Uczestniczy w tworzeniu procedur reagowania na kryzysy uczniów.
- Realizuje i ewaluje Program Wychowawczo-Profilaktyczny.

Nauczyciele i terapeuci:

- Realizują Program Wychowawczo-Profilaktyczny w swojej pracy.
- Współpracują z wychowawcami, specjalistami i rodzicami.
- Reagują na objawy agresji, depresji, uzależnień.
- Przestrzegają procedur bezpieczeństwa i działań interwencyjnych.
- Kształcą i wychowują w duchu patriotyzmu, demokracji i współpracy.
- Wspierają rozwój osobisty i zainteresowania uczniów.

Wychowawcy klas:

- Diagnozują sytuację wychowawczą klasy i indywidualne potrzeby uczniów.
- Opracowują plan wychowawczy klasy na podstawie Programu Wychowawczo-Profilaktycznego.
- Rozpoznają czynniki ryzyka i ochrony.
- Realizują działania integracyjne, wspierające, wychowawcze.
- Współpracują z rodzicami, nauczycielami, specjalistami i instytucjami.
- Wspierają uczniów w trudnych sytuacjach, organizują pomoc.
- Rozwijają dobre relacje w zespole klasowym.

Psycholog / Pedagog szkolny:

- Diagnozują środowisko szkolne i kondycję psychiczną uczniów.
- Udzielają pomocy psychologicznej uczniom i rodzicom.
- Wspierają nauczycieli w identyfikacji problemów i interwencji.
- Współpracują z poradniami i organizacjami wspierającymi.
- Inicjują działania profilaktyczne i wspierające.
- Wspierają rozwój relacji interpersonalnych i pozytywnego klimatu szkoły.

Pedagog specjalny:

- Wspiera uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego.
- Współtworzy i realizuje IPET.
- Pomaga nauczycielom w dostosowaniu metod pracy do potrzeb uczniów.
- Wspiera rodziców i udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Rodzice:

- Współtworzą Program Wychowawczo-Profilaktyczny.
- Współpracują z wychowawcą i nauczycielami.
- Dbają o sposób spędzania czasu wolnego dzieci.
- Uczestniczą w zebraniach, spotkaniach, działaniach szkoły.
- Rada Rodziców zatwierdza Program Wychowawczo-Profilaktyczny we współpracy z Radą Pedagogiczną.

Samorząd uczniowski:

- Organizuje życie kulturalne, społeczne i rozrywkowe uczniów.

- Współpracuje z nauczycielami i wychowawcami.
- Reprezentuje potrzeby i pomysły uczniów.
- Propaguje postawy demokratyczne i obywatelskie.
- Organizuje akcje pomocowe, np. wolontariat.
- Bierze udział w diagnozowaniu sytuacji wychowawczej szkoły.

EWALUACJA SZKOLNEGO PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Celem ewaluacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest:

- ocena skuteczności realizowanych działań wychowawczych i profilaktycznych,
- pozyskanie informacji zwrotnej od uczniów, rodziców i nauczycieli,
- identyfikacja obszarów wymagających kontynuacji, modyfikacji lub zakończenia,
- doskonalenie pracy wychowawczej szkoły,
- planowanie działań na kolejny rok szkolny na podstawie rzetelnych danych.

Proces ewaluacji opiera się na systematycznym stosowaniu następujących narzędzi:

- ankiety
 - Prowadzone wśród uczniów, nauczycieli, wychowawców i rodziców w celu poznania opinii na temat działań wychowawczych i profilaktycznych.
- wywiady
 - Indywidualne lub grupowe rozmowy z przedstawicielami społeczności szkolnej (uczniowie, nauczyciele, rodzice, specjaliści) w celu pogłębionej diagnozy.
- obserwacje
 - Monitorowanie zachowań uczniów na lekcjach, przerwach i podczas wydarzeń szkolnych – analiza relacji, atmosfery i reakcji społecznych.
- sprawozdania wychowawców
 - Roczne podsumowania działań wychowawczych i profilaktycznych w klasach. Zawierają wnioski i rekomendacje do dalszej pracy.
- zapisy w dzienniku elektronicznym
 - Analiza uwag, frekwencji, wpisów dotyczących zachowania, sukcesów i problemów wychowawczych.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO–PROFILAKTYCZNYCH W ROKU SZKOLNYM 2025/2026

SFERA	ZADANIA	FORMA REALIZACJI	TERMIN
INTELEKTUALNA	Rozpoznawanie oraz rozwijanie uzdolnień i zainteresowań uczniów. Rozwijanie umiejętności planowania i organizacji pracy własnej. Rozwijanie umiejętności skutecznego uczenia się. Motywowanie uczniów do udziału w konkursach szkolnych, międzyszkolnych i kuratorskich oraz wspieranie ich w przygotowaniach. Podnoszenie efektów kształcenia poprzez uświadamianie wagi edukacji i wyników egzaminów zewnętrznych. Rozpoznawanie i wspieranie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). Wyrównywanie szans edukacyjnych.	Diagnozowanie potencjału uczniów na podstawie obserwacji, rozmów, wyników nauczania oraz opinii nauczycieli i rodziców. Tworzenie warunków do rozwijania indywidualnych pasji i talentów. Uczenie strategii uczenia się dostosowanych do stylu poznawczego ucznia. Promowanie aktywnych metod przyswajania wiedzy. Warsztaty z psychologiem i pedagogiem szkolnym. Rozmowy indywidualne z uczniami. Dostosowywanie wymagań edukacyjnych. Indywidualizacja procesu nauczania. Organizacja zajęć wspomagających dla uczniów z trudnościami. Organizowanie zajęć wspierających oraz konsultacji dla uczniów biorących udział w konkursach. Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań. Organizacja konkursów szkolnych i międzyszkolnych. Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących egzaminów	09.2025 - 06.2026 Zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.

		zewnątrznych oraz ich wpływu na dalszą ścieżkę edukacyjną. Organizacja projektów edukacyjnych, dni tematycznych, debat, konkursów i kół zainteresowań. Organizowanie spotkań z inspirującymi ludźmi (np. absolwentami, przedstawicielami zawodów). Udział w życiu kulturalnym miasta: organizacja wyjść do kina, teatru, muzeum. Doskonalenie kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym zakresie nauczania języka polskiego jako obcego. Współpraca z PPP i innymi instytucjami.	
--	--	--	--

MORALNA	Kształtowanie wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka.	Tematyczne lekcje wychowawcze.	09.2025 - 06.2026 Zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.
	Kształtowanie postawy tolerancji i szacunku dla innych narodów, kultur i religii.	Zajęcia psychoedukacyjne na temat niepełnosprawności i zaburzeń psychicznych.	
	Przeciwdziałanie agresji, przemocy i przejawom nietolerancji wśród uczniów.	Warsztaty z psychologiem/pedagogiem szkolnym.	
	Kształtowanie odwagi w reagowaniu na agresję, niesprawiedliwość i krzywdę drugiego człowieka.	Edukacja w zakresie rozwiązywania konfliktów w sposób pokojowy.	
	Kształtowanie postawy empatii i bezinteresownej pomocy w stosunku do osób słabszych i potrzebujących.	Wydarzenia i akcje organizowane na terenie szkoły.	
	Rozwój poszanowania dziedzictwa narodowego i kształtowanie świadomości narodowej.	Świętowanie rocznic i wydarzeń patriotycznych.	
	Poznanie kultury rodzimej oraz zaznajamianie z kulturą regionu.	Wycieczki krajoznawcze.	
	Wychowanie w duchu wartości związanych z Morzem Bałtyckim.	Zapoznanie uczniów z tematyką morską i krzewienie ducha morskiego wokół patrona szkoły – Aleksandra Doby, np. wycieczki do Muzeum Morskiego.	
	Kształtowanie pozytywnego stosunku wobec procesu kształcenia.	Opracowanie i wprowadzenie w życie standardów pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym.	
		Działalność charytatywna, wolontariat szkolny, organizacja imprez charytatywnych w środowisku lokalnym.	
		Partnerska współpraca szkoły z rodzicami.	
		Współpraca z PPP i innymi instytucjami.	

SPOŁECZNA	Uczenie działania zespołowego. Kształtowanie umiejętności współpracy, dzielenia się zadaniami i odpowiedzialnością w grupie. Tworzenie klimatu dialogu i efektywnej współpracy. Kształtowanie umiejętności aktywnego słuchania, wyrażania własnych opinii oraz rozumienia poglądów innych osób. Rozwijanie empatii i postaw prospołecznych. Kształtowanie umiejętności budowania i podtrzymywania relacji rówieśniczych. Nauka komunikacji, rozwiązywania konfliktów i asertywności. Prewencja zachowań przemocowych i agresywnych. Zapoznanie uczniów z prawami i obowiązkami. Współpraca z rodzicami w zakresie frekwencji i zachowania uczniów. Edukacja w zakresie problemów społecznych i obywatelskich. Przekazywanie podstawowej wiedzy o problemach zdrowotnych, społecznych, prawnych i finansowych. Kształtowanie postawy odpowiedzialności za środowisko naturalne. Promowanie zachowań proekologicznych. Integracja uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Wspieranie adaptacji uczniów cudzoziemskich w środowisku szkolnym. Włączanie uczniów z orzeczeniem o	Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przemocy fizycznej, psychicznej i cyberprzemocy. Wdrażanie procedur reagowania na sytuacje kryzysowe i zagrożenia. Interwencje edukacyjne, psychologiczne i terapeutyczne dotyczące umiejętności społecznych i emocjonalnych. Organizacja spotkań z ekspertami, lekcje wychowawcze i profilaktyczne. Warsztaty wzmacniające relacje rówieśnicze i integrujące zespół klasowy. Organizacja zajęć integracyjnych i wydarzeń klasowych/szkolnych. Organizacja działań integrujących uczniów z doświadczeniem migracyjnym oraz współpraca z rodzinami i instytucjami zewnętrznymi. Realizacja projektów zespołowych, praca w grupach, zadania klasowe i szkolne. Prowadzenie debat, dyskusji, zajęć integracyjnych i wychowawczych. Omówienie statutu szkoły, zasad oceniania i zasad współżycia społecznego. Wybory samorządów klasowych i samorządu uczniowskiego. Wybór opiekuna samorządu uczniowskiego.	09.2025 - 06.2026 Zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.
-----------	---	---	--

	niepełnosprawności. Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa w życiu szkoły.	Udział w wydarzeniach oraz uroczystościach szkolnych i klasowych zgodnie z kalendarzem imprez w szkole. Systematyczne analizowanie frekwencji uczniów. Prowadzenie działań interwencyjnych w przypadku absencji. Organizowanie wywiadówek, dni otwartych i konsultacji dla rodziców. Udział w programie Szkoła Myślenia Pozytywnego, Wspierająca Szkoła, Rówieśnicy, Szkoła Odpowiedzialna Cyfrowo. Zachęcanie do podejmowania działań na rzecz osób słabszych, potrzebujących i wykluczonych. Organizacja akcji charytatywnych, udział w wolontariacie, działania integrujące społeczność szkolną (np. akcja sprzątania świata, zbiórka darów na rzecz uchodźców z Ukrainy, hospicjum lub schroniska dla zwierząt). Udział w akcjach ekologicznych i projektach dotyczących ochrony środowiska. Partnerska współpraca szkoły z rodzicami.	
--	---	--	--

EMOCJONALNA	Kształtowanie świadomości własnych mocnych i słabych stron. Wspieranie uczniów w poznawaniu siebie, swoich zasobów oraz obszarów do rozwoju. Rozwijanie samoakceptacji i budowanie poczucia własnej wartości. Kształtowanie pozytywnego obrazu siebie, niezależnie od trudności czy niepowodzeń. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji. Nauka identyfikowania stanów emocjonalnych u siebie i innych. Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnymi emocjami bez użycia siły. Nauczanie strategii konstruktywnego radzenia sobie z frustracją, stresem i złością. Wspieranie rozwiązywania konfliktów w sposób pokojowy i asertywny. Kształtowanie wrażliwości emocjonalnej i empatii wobec uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Kształtowanie wrażliwości emocjonalnej i empatii wobec uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności.	Tematyczne lekcje wychowawcze. Zajęcia wzmacniające relacje rówieśnicze i integrujące zespół klasowy. Warsztaty z psychologiem/pedagogiem szkolnym, zajęcia psychoedukacyjne. Prowadzenie zajęć i rozmów z uczniami wzmacniających samoocenę i poczucie sprawczości. Wzmacnianie postaw wiary w siebie i swoje możliwości poprzez pochwały, docenianie wysiłku, a nie tylko wyników. Prowadzenie zajęć z zakresu inteligencji emocjonalnej (warsztaty, scenki, gry emocjonalne). Udział w programie Szkoła Myślenia Pozytywnego, Wspierająca Szkoła, Rówieśnicy, Szkoła Odpowiedzialna Cyfrowo. Partnerska współpraca szkoły z rodzicami. Współpraca z PPP i innymi instytucjami.	09.2025 - 06.2026 Zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.
OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO	Zwiększanie świadomości uczniów na temat zdrowia psychicznego. Wzmacnianie pozytywnej samooceny i poczucia własnej wartości. Pogłębianie wiedzy uczniów na temat kryzysów psychicznych i sposobów	Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie dbania o dobrostan psychiczny. Organizacja zajęć integracyjnych i działań promujących kulturę życzliwości i szacunku.	09.2025 - 06.2026 Zgodnie z kalendarzem imprez i

	radzenia sobie z nimi. Edukacja uczniów na temat wpływu sytuacji kryzysowych (np. wojna, pandemia, edukacja zdalna, migracja) na zdrowie psychiczne. Rozwijanie świadomości na temat dostępnych form wsparcia w szkole i poza nią. Wspieranie uczniów z obniżoną kondycją psychiczną lub objawami depresji. Wzmacnianie pozytywnych relacji rówieśniczych i poczucia wspólnoty klasowej.	Organizowanie warsztatów, lekcji wychowawczych i spotkań z ekspertami. Podejmowanie działań wychowawczych sprzyjających budowaniu pewności siebie, wiary w swoje możliwości oraz poczucia sprawczości. Organizowanie akcji profilaktycznych (np. Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego i Dzień Pozytywnej Samooceny). Indywidualne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Profilaktyka zdrowia psychicznego. Udzielanie informacji na temat objawów zaburzeń psychicznych oraz możliwości skorzystania z profesjonalnej pomocy. Zajęcia wspierające adaptację i radzenie sobie w trudnych sytuacjach. Rozmowy o emocjach towarzyszących doświadczeniu kryzysu. Wzmacnianie odporności psychicznej oraz rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem. Upowszechnianie wiedzy o działaniu szkolnego specjalisty, poradni psychologiczno-pedagogicznej, infolinii kryzysowych itp. Przerwy relaksacyjne dla uczniów i nauczycieli. Ciche przerwy dla uczniów i nauczycieli.	uroczystości szkolnych.
--	---	--	--------------------------------

		Monitorowanie stanu psychicznego uczniów oraz podejmowanie działań pomocowych i wspierających. Współpraca z rodzicami i instytucjami zewnętrznymi w zakresie diagnozy i pomocy.	
EDUKACJA ZDROWOTNA	Promowanie zdrowego stylu życia. Zachęcanie do aktywności fizycznej, zdrowego odżywiania oraz higieny osobistej. Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie. Rozwijanie umiejętności podejmowania świadomych i odpowiedzialnych wyborów zdrowotnych. Wzmacnianie postawy otwartości na szukanie pomocy i porady w sytuacjach problemowych. Nabywanie podstawowej wiedzy na temat klimatu, ekologii i ochrony środowiska Kształtowanie świadomości własnego ciała, zwłaszcza w okresie dojrzewania	Prowadzenie kampanii prozdrowotnych, warsztatów i zajęć tematycznych. Zajęcia o zdrowym stylu odżywiania się oraz znaczeniu ruchu w życiu człowieka. Organizacja imprez sportowych. Organizacja zajęć sportowych, zajęć gimnastyki korekcyjnej i SKS. Profilaktyka wszawicy i świerzb. Fluoryzacja – program profilaktyczny. Promowanie zdrowego stylu życia (np. „Mleko w szkole”, „Owoce i warzywa w szkole”, „ABC zdrowego żywienia”). Organizacja wydarzeń i akcji zgodnie z kalendarzem imprez szkoły, np. Dzień Sportu, Rowerowy Maj. Przekazywanie informacji o dostępnych formach pomocy (np. pielęgniarka, pedagog, psycholog, infolinie wsparcia). Partnerska współpraca szkoły z rodzicami.	09.2024 - 06.2025 Zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.

BEZPIECZEŃSTWO I PROFILAKTYKA ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH	Zapobieganie podejmowaniu przez uczniów zachowań ryzykownych.	Zapoznanie uczniów i rodziców z regulaminami obowiązującymi w szkole.	09.2025-06.2026
	Kształtowanie umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia i unikania ich.	Zapoznanie uczniów i rodziców z procedurami bezpieczeństwa obowiązującymi w szkole.	Zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych.
	Profilaktyka przemocy fizycznej, psychicznej i cyberprzemocy.	Przypominanie zasad bezpiecznego poruszania się po szkole, podczas wyjść, wycieczek i w ruchu drogowym.	
	Bezpieczeństwo w szkole i poza nią.		
	Bezpieczne korzystanie z internetu i urządzeń cyfrowych.	Edukacja w zakresie higieny cyfrowej, zagrożeń online, uzależnienia od technologii, ochrony danych osobowych.	
	Profilaktyka uzależnień behawioralnych (telefon, gry, media społecznościowe).	Udział uczniów w kampaniach typu „Dzień Bezpiecznego Internetu”.	
	Wzmacnianie odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo i bezpieczeństwo innych.	Uświadamianie mechanizmów uzależnień od nowych technologii i ich wpływu na zdrowie psychiczne.	
	Współpraca z rodzicami w zakresie profilaktyki.	Rozwijanie kompetencji cyfrowych i umiejętności korzystania z technologii z umiarem.	
		Prowadzenie działań prewencyjnych w zakresie agresji słownej, hejtu i przemocy w sieci.	
		Wdrażanie procedur reagowania na przemoc, informowanie uczniów o możliwościach uzyskania pomocy.	
		Edukacja na temat skutków spożywania substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze, e-papierosy).	
		Organizowanie spotkań z ekspertami (np. policja, psychologowie, terapeuci uzależnień).	

		Nauka podejmowania bezpiecznych decyzji, asertywności i reagowania na presję rówieśniczą. Informowanie rodziców o aktualnych zagrożeniach i sposobach reagowania. Doskonalenie kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie profilaktyki zachowań ryzykownych wśród uczniów. Udział w programach: Szkoła Myślenia Pozytywnego, Wspierająca Szkoła, Rówieśnicy, Szkoła Odpowiedzialna Cyfrowo (Fundacja Dbam o Mój Zasięg). Realizacja dodatkowych zajęć z języka polskiego dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Partnerska współpraca szkoły z rodzicami. Współpraca z policją, strażą miejską, służbami ratunkowymi.	
--	--	--	--

